Ann. V. Num. XII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

BIS IN MENSE PRODIT

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est: in Italia Libellarum 10; ubique extra Italiam Lib. 15; M. 12; Sch. 12; Doll. 3; Rubl. 6; Flor. 7½.

Inscriptiones et omne genus indicationes pretio aequissimo referuntur, quod est in extremis commentarii paginis Lib. 0.50 pro *unoquoque centimetro quadrato.*

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI *equitem, commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem*

ROMA — Via Alessandrina, 87 — ROMA

Subnotatio fieri potest:

IN RUSSIA
Apud Gebethner et Wolf
VARSAVIAE POLONORUM
Rakowskie Przedmiescie, 15

IN ANGLIA
Apud Burns and Oates
LONDON W.
28, Orchard Street.

IN CIVITATIBUS FOEDERATIS AMERICAE SEPTEMTR.
Apud Fridericum Pustet
S. Sedis. Apost et S. Rituum Congr. Typogr.
NEW YORK
52, Barclay Street.
CINCINNATI
436, Main Street.

IN GERMANIA
Apud Fridericum Pustet
S. Sedis Apost et S. Rituum Congr. Typogr.
RATISBONAE in BAVARIA

IN CANADA
Apud Librairie Granger Frères
MONTREAL
1699, Rue Notre-Dame.

RERUM INDEX

ROMAE

EX OFFICINA *PACIS*, PH. CUGGIANI

35, Via della Pace

MCMII

Ann. V. ROMAE, Idibus Iuniis M CMII. Num. XII.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

PRETIUM SUBNOTATIONIS:
In Italia: Lib. 10 — Ubique extra Italiam:
Lib. 15, M. 12, Sch. 12, Doll. 3, Rubl. 6, Flor. 7 1/2.

BIS IN MENSE PRODIT

POSSESSOR ET ADMINISTRATOR:
ARISTIDES LEONORI, eques.
ROMAE - Via Alessandrina, 87.

DE PERICULO QUOD BRITANNIAE INSTAT

BRITANNIS, praesertim peregre habitantibus, mirum videri solet varias audire causas, quae rempublicam nostram exitio daturae creduntur. Plurimis spes ipsa ex voluntate oriri videtur: aliis autem numero paucioribus, calamitas quaedam improvisa Britanniae impendere indicatur quae populum libertatis amatorem e superba sede deiectura sit. Apud plerosque auctores segnitiem in commercio agendo culpae obiectam invenio: aliis rei militaris imperitia malorum praesentium origo ducitur: sunt qui imperii magnitudinem, divisas pelago terras, populorum diversitatem, animos subiectorum ditioni nostrae male iugum ferentes mali causam arbitrantur.

Talia vaticinantibus respondendum videtur nihil umquam post memoriam viventium laetius accidisse quam coloniarum nostrarum amorem atque fidem integram; rem speratam quidem, neque tamen satis probatam. Non deerant enim qui, me iuvene, affirmare auderent has ipsas colonias nobis oneri periculoso exstare ut quae contra exteras nationes sumptu nostro defendendae essent. Id quod secus, ita voluit Fortuna, accidit: quippe coloniae illae, nostri periculi discrimine, patriae communis non immemores, arctiore adhuc foedere imperium confirmare imprimis student. Neque ullo tempore memini civium nostrorum animos amore in colonias magis accendi quam hodie.

Neque tandem est negandum, insulam ipsam nostram periculo cuidam obnoxiam esse, quod paullatim magnas olim nationes subvertere solitum est: cui periculo Romanum imperium, quod maximum in terris exstitit, victima cecidit. Latifundia perdidere Italiam: colonorum migratio ex agris in urbes Britanniae non sine periculo quotidie evenit. Frumentum, triticum, farinam vectigalibus solutum e Canada accipit Anglia: unde fit ut agricolis nostris negetur frumenti segetes producere, quae macello nostro sufficiant. Contra autem urbium illecebrae, concursus, popinae, scholae, theatra agricolas nostros in dies magis e rure eliciunt: hinc oritur soboles patribus vitiosior, debilis, impotens. In coloniis vero vita simplicior et magis naturae conveniens: quamobrem me ipse confiteor eorum esse, qui colonias insulae nostrae superfuturas existimem, nostrique generis florem trans pelagus, annis postea multis, inveniendum fore auguror. Neque enim facile computares quot millia hominum insula illa ipsa, nisi continentem appellare mavis, pascere possit: quae tamen vel hodie paucissimis incolitur atque novis incolis terras, fundos, divitias pollicetur.

Ex athenaeo Liserpalensi.

H. A. STRONG.

DE PRONUNCIATIONE LINGUAE LATINAE.

TALES bono, tales veritati sunt vires, ut, in homines vel invitos ubi saepissime recurrant, illos tandem aliquando devincant, expugnent, atque devinciant. Hinc quotquot pro veritate tuenda tutandaque arma sumpserint, non modo rectae conscientiae testimonio, quamvis universae dissentiant gentes ac sint contra, laetantur, sed eos bona spes alat necesse est, qua futurum praeripiant. Nam erit profecto tempus et illucescet dies, qua partibus depositis omnes unum fateantur amice oportebit; in hoc autem consensu nemo victor, nemo victus exsistet, nullaque flagrabit invidia victos inter atque victores. Qui enim semetipsos veritati subiiciunt non homini sed Deo semetipsos subiiciunt, neque hominum cuivis morem gerunt, sed animo suo gerunt suadenti iis quae vera sunt, prohibenti contraria.

Et quae de veritate dixi, ea de bono pariter dicta velim; ferimur quippe in bonum amplectendum naturali impetu, prouti in veritatem invincibili trahimur instinctu; et sequi bonum, prout alii suaserint, non aliis inservire est, sed sibi, sed utilitati propriae inservire. Quum autem veritas non alia Romae sit, alia Athenis, sed una ubique, sicut unus ubique Deus, reiectis aemulationibus, (quas angustiae humani pectoris in perniciem humani generis alunt), in idem, ut confiteamur et sequamur, aliquando veniemus, et in unam redibit familiam multitudo populorum, quasi rediens in tempora, quibus « omnis terra erat labii unius, et sermonum eorumdem » (1).

Sed aeterno humani generis hosti parum fuit oceano dissociabili, spatiis terrarum immensis, solitudinibus, nemoribus, fluminibus, alpibus interiectis gentem a gente abscindere, nisi penitus, prout superbia suadebat, et abscinderet diversitate linguarum, qua frater fratri fieret extraneus, ac dicentem dicens non intelligeret. Consternebatur in discordiam via, qua humanae res, etsi maximae, dilaberentur. Itaque brevi factum est ut sanctissima polluta sint nomina, gravissimae religiones partim districtae, partim reiectae, violatae omnes tantam morum diversitatem induxerint, ut a diversitate gentes in odia et inimicitias corruerint, mox in bella et caedes, iamque esset homo homini lupus, et genus omne nostrum in mancipia et tyrannos divideretur. Pater et rex hominum Deus Noachiticis praeceptis, Mosaicis iussis homines in obsoletam fraternitatem et unitatem iampridem revocare conatus, novissime per filium suum Iesum loquutus est, quae decreverat, futura omnino praenuncians, ut fieret « unum ovile et unus Pastor ». Iamque romano Imperio praeparante unitate sua vias Domini, concordiae amplissimae saeculum adventabat, cum haeresum malitiae, Barbarorum incursus, Mahumetanae nequitiae, omnia late disruperunt, et novae discordiarum causae, novae caedes, rapinae, incendia, scelera passim bacchata sunt. Interea fati sui memor, quo nata est, sparsas undequaque tot furiantibus procellis reliquias Roma colligere, congregare; mittere bonae notitiae nuncios, qui pristinam restituerent unitatem; afflante Spiritu et sapientes excitante, doctrinas, mores docere, sancta suae disciplinae verba sanguinolento probare martyrio, omnia facere, ut familiae gentium, Christo audientes dicto, in unam iterum concordemque familiam coalescerent. Verum quia doctrinarum et morum unitas unitatem sibi pariter vindicabat sermonis, in hanc unitatem saevitum quoque est, tempusque fuit, quo latinus sermo, hoc namque usa est Roma ab unguiculis, imperatorius quippe est, et gravis, et sapientia legum ferme divinus, latinus, inquam, sermo exterminandus penitus praedicaretur. At, quadam resipiscentia caelitus immissa, mussare primum incerti sapientes, quotquot e singulis sunt civitatibus et regionibus, mox iniustum praedicare exterminium linguae, cui totus aetatis nostrae cultus innititur, siquidem romani cultus haeredes et filii sumus, damnosum denique et non ferendum. Est etiam ultra. Insolentes infamiae negant maternum sermonem reiicere, a quo urbanitatem, humanitatem, disciplinas, mores, sapientiam hauserunt, nolunt ingrati animi nota inuri apud eos, qui haec nostra saecula nuncupabunt antiqua. Iamque vox haec perstrepebat, iamque sermone omnium opinio haec percrebrescebat, quum subito (nam fata sic urgent irrevocabilia suum) necessitas quaedam nova populos occupat, quam brevi sic explico.

Spatia terrarum, viasque metiendas vapor, electrides eo contraxerunt, ut nunc universus terrarum orbis quasi pagus quidam facile cuique peragrabilis habeatur. Sexcenta vero, breves per dies, insonant euntium auribus idiomata, sermones, eloquia, quae omnia et noscere, et loqui impossibile homini est, sive negotiatori, sive rerum scrutanti naturas, sive voluptatis causa abeunti et exterarum rerum incurioso. Unus ergo eligendus est sermo, qui penes omnes idem, et communis omnibus sit, qui principalitatem, sit venia verbo, qui praedominium, qui superbiam quamdam excellentiae nemini ex gentibus et nationibus conferat. Hinc in latinum sermonem sunt omnia vota conversa, idque magis, quia eius verba inseminata sunt in omnibus linguis. Quinimo ita

(1) *Genesis*, cap. XI, v. 1.

AD MAGIS MAGISQUE

“VOX URBIS„ COMMENTARII PROPAGATIONEM AUGENDAM

NOVA INDICTA EST SUBNOTATIO

A PROXIMIS KALENDIS IULIIS USQUE AD EXPLETUM ANNUM MCMII

(NUM. XIII-XXIV).

UT ACCEDERE OMNES POSSINT

SUBNOTATIONIS PRETIUM CONSTITUTUM EST:

Libel. 2,50; Mar. 2; Sch. 2; Rubl. 1; Cor. 2 ½.

Qui insolita, gratuita paene, huius consociationis ratione frui volunt, nulla interposita mora, *nomen suum cum pretio recto tramite mittant* ad

ARISTIDEM LEONORI EQUITEM

COMMENTARII “VOX URBIS„ POSSESSOREM ET ADMINISTRATOREM,

ROMAM, via Alessandrina 87.

habuit, quorum quae lectissima fuit, Olivia, non communi ingenio praedita, summa iuventa occubuit. Post nuptias noster Buffalo in urbem migravit, ut diario *The Buffalo Express* adlaboraret. Brevi tamen; nam huius vitae pertaesus Hartford in oppidum secessit, ut libris scribendis se totum daret; quorum celebratissimi in vulgus editi sunt *Roughing It*, *The Gilded Age*, *Tom Sawyer*, aliique plures, inter quos laudatissimus ille *Personal recollections of Joan of Arc.* Sed tamen an. MDCCCXCIV versa Samuelis rursus fortuna. Tunc enim multi variique ingenii vir ille machinam invenerat multoque impendio fabricaverat, cuius opera pro librariis opificibus, qui litteras in tabulis disponunt, sufficeretur. Verum neque machina haec quos ille speraverat fructus uberrimos dedit, neque Webster editoribus, quibuscum pecuniam ad vulgandos libros sociaverat, res prosperae cesserunt. Quinimo cum brevi isti in decoctionem incidissent, Mark Twain pecuniam multam, sperans fore ut rem redimeret, solvit. Frustra tamen; quare peregrinari rursus non tam per Americam quam per Europam omnem invicto animo Samuel coepit suasque dissertationes publice habere. Denique Vindobonam recessit, ubi notus omnibus fama, quam optime meruit, vivit illustris. Ex qua quidem admiratione non civium suorum tantum, sed nostrarum quoque gentium evincitur aliquid in « Mark Twain » scriptis inesse, quod omnibus excultis viris probatum lectumque evadat. Satyra enim atque sales eius non tam ad risum movendum pollent, quam etiam ad emendandos hominum mores: quae sane consilia, provecta aetate, eius in animo creverunt, quippe quae iustitiam plene firmandam propius respiciant, et conentur maxime ut vivendi hoc genus et communitas hominum eiusque leges meliora, pro viribus, reddantur.

I. ANTONELLI.

DE NOSTRA DOCENDI RATIONE

DISCIPLINAM tradenti hoc exploratum esse debet, utrum docendi sint discipuli ut bene et scite aliquid faciant, an eorum tantum mens dirigenda atque exercenda, ut robur quoddam ad quaelibet intelligenda consequatur. Ad bene faciendum pertinet doctrina, ad intelligendum animi cultus. Quo fit ut haec schola, quam « classicam » appellamus, ad hoc praecipue accommodata esse debeat, ut discipuli non rerum scientiam acquirant, sed habilitatem illam in intelligendo, atque cultum, quo a vulgo secerni possint. Est enim schola haec nostra quasi aptissimus disciplinarum concentus, qui non hominem eruditum, sed cultum hominem efficiat. Absurdum enim videretur, cum in gymnasio et lyceo mathematicen, physicas disciplinas, litteras, philosophiam tradendas haberemus, has ita tradi ut discipuli mathematices architecti aut astrologi fierent, physicis disciplinis medici, litteris scriptores, philosophia philosophi. Sed inquirentibus nobis quae sit nostra docendi ratio, mira videtur esse repugnantia inter hanc docendi rationem et, quod supra dixi, in docendo propositum; cum mathematica, physica et reliqua omnia praecepta tam multa tradantur et ita tradantur, ut unaquaeque disciplina non via atque aditus esse ad animum excolendum, sed per se ipsa scholae propositum esse videatur. Quod haud scio an ignorantia quadam docentium fiat: docentium dico, sed rectius eorum dixerim, publicorum hominum, quibus curae esse debet ratio docendi. Quae ratio cum ab iis iussa et praescripta fuerit, doctores quid possint?

Quoquo modo se habeat res, physicos doctores video tantam metallorum et lapidum varietatem discipulis exprimentes et illustrantes, ut peritissimos lapicidas erudiendos dixerim habere. Nonnullos res gestas particulatim comperio narrantes, quasi ipsis discipulis historiae essent exarandae. Mathematices ita sunt comminuta praecepta, ut discipuli, quasi pulli, arripiant rostro, sed inutilem cibum arripiant. Quae disciplinae, cum ita tradantur et cum tot tantisque constent praeceptis, ut unaquaeque per quindecim annos praecipi vellet, minime ad res physicas et humanas intelligendas valent. Qua re haud miror adulescentulos nostros, cum studia haec absolverint, plane ignorare quid in rerum natura sit homo, quid perito homini dicat lapis, quid narret mons; quid sint in rebus humanis aut senatus, aut rex, aut fora, aut liberales artes, aut religio, aut humanitatis atque cultus progressus. Comminutas res singillatim hauserunt, integras rerum notiones non habuerunt. Neque id tam male esset, si tamquam comminuta in animo servaretur doctrina; sed haec memoriae labilitate ut pulvis desperditur. Quo fit ut discipuli supervacanea esse illa studia putent quorum nihil reliquum sit quod aut ad negotia, aut ad faciendum, aut ad intelligendum valeat; et cum ad malam docendi rationem naturae et inventutis accesserit segnitia, nihil aliud esse existiment gymnasium et lyceum, nisi diuturnum in republica iussum laborem, quem sustinere necesse sit, quod ipsi iusserint magistratus. Sed nimium felix in humanis rebus esset schola, si et amaretur et bonam amoris causam haberet.

ANGELUS CASTELLINI.

VITA HOMINIS

Pueri, videtis lilia
Nivea, micantes flosculos,
Rubentiaque rosaria?
Cepistis an vos myrrheos
Quos dant odores? Halitus
Queis istae acerrae suffiunt
Dium, vibrante sidere?

Hei, sole verso, protinus
Marcent, nec ultra fulgurant!
Non gloriantur lilia,
Rosa nec odorem praedicat;
Pulchri recondunt flosculi
Speciem, decus convallium.
Folium unione fulgido
Non amplius distinguitur:
Ros vult amoenos flosculos,
Verum relinquit marcidos.

Ah! vita nostra, filii,
Humana, quamvis gaudiis,
Honoribus, pecuniis,
Iocisque nobis affluens
Videatur, et novissima
Habet, quidemque proxima.

Caduca serta temnite;
Miscete contra caelicas,
Pueri, rosas cum liliis,
Quae cladis exstant inscia,
Vigent olentque in saecula.

T. VIGNAS S. P.

COLORUM PHOTOGRAPHICA EXPRESSIO.

VIRRILL, americanus vir qui naturae secreta et leges investigatur, novissime reperisse dicitur rationem peroptimam, quam iamdiu photographici artifices exquisiverunt incassum, ut imagines lucis radiis in chartam impressae non tantum formam figuramque suam praeferrent, sed ipsos colores quibus, luce ministra, pinguntur. Quin etiam, ut re consilia sua confirmaret, cuidam scriptori, qui *New York Herald* diario exarando adlaborat, nonnullas a se iam feliciter editas sive tabularum sive amoenissimorum locorum imagines obtulit, quae colores suos mira veritate oculis videntium redderent.

Attamen haec a Virrill illo sagacissimo ratio non tam inventa quam perfecta potius affirmari debet, siquidem Vidal primus, ac Lumière deinde ad « photochromiam » indirectam quam dicimus sedulo incubuerint ita, eoque perduxerint, ut vix umquam posset superari.

Neque est credendum quidem Vidal ipsum aut Lumière coloribus expressum hunc modum indirecte reddendi figuras creasse; usi enim sunt principiis quae ad rem statuerant Carolus Cros atque Ducos de Hauron, qui, etsi alter ab altero seiunctus, anno MDCCCLXXIX suum idem inventum notum civibus fecere. Non eadem vero utrique docto viro laus, quippe Carolus ille rerum, quas repererat, historiam tantum enarraverit, Ducos contra etiam quae experimentis novissimis obtinuerat vulgaverit, atque deinceps, multis obstaculis superatis, passim omnibus plana reddiderit.

Ambo tamen editam primum a Prewsterio legem plane acceptarunt, quae docet rubrum, flavum, atque caeruleum colorem simplices esse atque natura sua distinctos, quibus vario pondere atque mensura et modo invicem commixtis, omnes lucis colores conficiantur, ita ut si rubro caeruleum colorem addideris, violaceum sis habiturus, si flavum cum caeruleo commiscueris viridem colorem, si cum rubro flavum confuderis citrinum videas. Huiusmodi experientiis innixi hoc modo illi rem disposuerant: primo assueto ritu tres quas dicunt vitreas imagines « negativas » faciebant, primam vero ita apparantes ut omnes in ea colores imprimerentur, rubro excepto, alteram caerulei coloris vi privabant, tertiam flavi. Modo imprimebant imagines in chartulis « positivis », iisque translucentibus, et arte eo colore praeditis, qui negativae vitreae imagini deesset, ita ut singulae hae imagines apprime superimpositae perspicuitate sua

hoc se habet, ut qui, exempli gratia, anglicum lexicum aperiat, prima fronte credat sibi cum latino potius, quam cum anglico lexico rem esse. At ubi ad vocum enuntiationem ventum est, voces illic ad apicem et iota quae scriptae consentiunt, sono expressae longe aliae sunt, penitusque dissentiunt. Hoc ad amovendum incommodum, quo iidem in eadem re prorsus diversi videmur, plura nos disseruimus in Commentario nostro, amice conspirantibus nobiscum doctissimis ex Anglia, ex Hispania, ex Gallia, ex Germania, ex Russia, ex ipsa America utraque, quorum epistolae, laude eorum [illegible], saepe relatae sunt in Commentario nostro, ut litteratissimis viris honos est habitus et obsequium, prout potuimus, nisi prout merebant.

Quas omnes, [illegible]que elucubratiunculas nostras, qualescumque hae sunt, videre quisque [illegible] poterit, qui consulat annos Commentarii huius II, III et IV. Neque academice, ut [illegible], disseruimus, sed modum et [illegible] et [illegible] indicavimus quo, his [illegible] quae [illegible] sint, genuinam pronuntiationem [illegible] unusquisque in proprio sermone [illegible], [illegible] mirifice potiretur. Res adeo placuit ut [illegible] excepimus litteras undique [illegible], quae praenunciabant auctores [illegible], ut ad romanam pronuntiationem per iter a nobis indicatum latinitas [illegible] apud omnes populos reduceretur. Cum igitur quasi in speculis moraremur observantes quemadmodum [illegible] optata in re unusquisque [illegible], [illegible] commentarius ab America [illegible] in urbe Valleyfield editus, idibus [illegible] elapsis, cui nomen *Revue Ecclésiastique*. Quae illic pag. 173 et sequentibus [illegible], [illegible] mediocris causa laetitiae nobis [illegible], quippe [illegible] utroque pede in [illegible] ire [illegible] gravissimos ex America [illegible], auctoritate, moribus, dignitate, munere [illegible] spectandos, iisque eos arridere, [illegible] apparet. Traditur ibi quasi in [illegible] [illegible] exitum quaestio de pronuntiatione [illegible] latina; quod vel acerrimi [illegible] [illegible] in romano sono [illegible] vocibus tribuendo, quam abnorme sit [illegible], aliis illic, atque ita per [illegible] [illegible] [illegible]. Additur, quod nobis [illegible] [illegible] in re argumentum erat, poeseos et musicae legibus contineri quidquid de [illegible] latini eloqui sit iudicandum, [illegible] [illegible] in romanum morem sponteque triumphaliter referri (1).

[illegible] commentarius hic Campivallensis [illegible] sibi spondet futura ex eo quod, officinae librariae M. Poussielgue cum sit modo [illegible] animus edendi praelo libros chorales ab « antiphonario » ad « caeremoniale Episcoporum », et « martyrologium » et « missale », in iis modulationis Gregorianae sub notis vocales ponantur ita accentibus distinctae singularum propriis linguarum, quae Romanam referant optimam et ad unguem pronuntiationem et sonum.

Neque secus esse potest, nec spes alio cadet, nam ita edoctae aures, edocta ora sensim sine sensu in veram pronuntiationem redibunt. Redibuntne? Numquid olim ista fuerunt? Credo; quippe Carolus, Francorum ille Augustus, Imperator cognomento Magnus, a romano Pontifice postulavit et habuit e schola cantorum Romana, qui parem scholam apud eum instituerent Romano accentu, Romanoque numero sacra modulantem. Qua semel instituta, facilis transitus patet ad ea, quae in disciplinis theologicis, philosophicis et utriusque iuris traduntur; idque commentarius idem auctoritate egregii praeceptoris M. Secheresse confirmat; cuius verba, prohibente spatio, praetereunda sunt nobis, quamvis minime praetereunda videantur; quippe ostendunt mirifice quam exiguo labore maxima haec obtineantur, proposita praesertim utilitate audientium, qui pronuntiantibus gallice labiis, (cur non et germanice et anglice?) penitus diversa intelligunt, et a sono carminum Vergilii, et a numeris Tullianarum periodorum aliena; et incredibilia interdum atque ridicula, interdum etiam sacrilega, et prorsus infanda relatu, potissimum si consonantium afflatus a romana pronuntiatione inferatur diversus.

Quis enim tibi videtur Aeneas prosternens iaculis septem ingentes corpore « cervos », quorum corpora dat edenda sociis, si gallice legeris « ingentes corpore *servos?* ». O pius Aeneas fama super aethera notus!... Quid si « theologiam » *viologiam* pronuntiaveris? Quid si diaconus decantaverit, ut non « incipiens » dicat: « Et erat Iesus *insipiens* quasi annorum triginta? ».

Ita prorsus quam latini pronunciationem sermonis iuxta romanum modum nos tuebamur, tanta necessitate mirabiliter brevi tempore crevit, ut omnino et perficienda et absolvenda diebus hisce nostris videatur.

Qua nos quidem in re dum gratulamur americano commentario, dum ei grates agimus quod ipse quoque ad veritatis et unitatis aedificium lateres, caementa, saxa et operam contulerit, laetamur adesse omina, quibus moneamur omnia fore, – utinam cito! – in pristinam reditura unitatem.

H. De Vecchi Pieralice.

(1) Idque hisce solemnioribus verbis: *Lorsqu'il est question de prononciation romaine du latin, il faut toujours y joindre la question de l'accentuation rationnelle du latin — accentuation complètement négligée, et même ignorée en certains milieux — au mépris du bon sens, et du bon goût.*

« MARK TWAIN » (1)

Mark Twain, Americanus ille satyrici stili peritissimus, quem late mundus honorat, suo vero nomine Samuel Langhorne Clemens vocatur. Qui anno MDCCCXXXV pridie kalendas Decembres natus Floridae, in oppido Missurianae reipublicae, ex nordica Americana foederatione, per utramque oram Oceani famae celebritate inclaruit. Parentes eius tunc adamussim temporis occidentales plagas reipublicae petierant, cum hae commerciis industriisque artibus optime iam florere videbantur. Tunc enim non pauci cives incultas glebas pretio ementes summam exinde fortunarum copiam sibi compararunt, cum iis in terris urbes florentissimae brevi e solo excitarentur ubique. At non eadem Samuelis nostri parentibus fortuna arrisit, cum hodie Floridae illud oppidum sexagesimo iam anno ex quo conditum est, vix centuriam civium dinumeret.

Samuel igitur haud multae pecuniae haeres paterno ex asse exstitit; verumtamen ingenium sortitus est acerrimum maximeque perspicax, acutamque mentis aciem et foecundam cogitationum copiam. Favit insuper illi sua quoque cultura, eaque non ordinaria sane, neque ex athenaeis accepta, sed ex vitae ipsius universae adspectu, exque hominum conversatione et librorum omnium lectione hausta. Gymnasium eius libraria officina fuit, unde frater maior natu ephemeridem quamdam vulgabat. Samuel tredecim annos natus omnes ibi artes librorum edendorum didicit, et quoties forte moderator ephemeridis abfuisset, breves ipse animadversiones ut vulgarentur exarabat, quas oppidani perculsa mente, licet haud multis laudibus, perlegebant. Indocilis autem puer erat atque inquietus, neque semel e fluminis gurgite cum paene demergeretur, ereptus est a nautis domumque deductus.

Anno tandem MDCCCLIII domum repente ille reliquit, atque ex una in aliam urbem vagari coepit, quotidianum sibi victum typographica arte comparans. Sed quatuor post annos, molesti sibi operis impatiens, navis gubernator fieri maluit, quod tamen non obtinuit nisi diuturno labore atque studio, ut omnia loca, quae in longissimi Mississipi fluminis ripis eminerent, addisceret, totiusque alvei gurgites impervios et insidias funditus calleret. Quo peracto studio, factoque feliciter periculo, nautae titulum a sodalicii fluvialis magistratibus impetravit. At paucis post mensibus ab inita navigatione, bellum, quod est « a secessione » dictum, exarsit, ita ut impossibile omne iter evaserit; meridionalis enim fluminis alveum omnem, et ripas, et cursum, ex munitis oppidis exque foveis, ballistae ignivomae quotidie missilibus hinc inde persulcabant.

Eo tempore vero Samuelis frater, Lincoln praesidi vir acceptissimus, quique primus scriba in Nevada republica electus fuerat, suasit ei ut a secretis sibi sua vice esset, et nullo labore, sed pariter mercede nulla munus acciperet. Decem et octo dierum absumpto itinere uterque frater ad suum locum pervenere, tumque Samuel novam vivere vitam instituit, atque variam modo ephemeridibus scribendis, modo etiam agendis cuniculis deditam; sed litterae praesertim, quas ad diaria mittebat, eius apertum subtileque ingenium primum detexere; quippe quae facili atque festivo stilo describtae, et mores hominum atque defectus compte pariter urbaneque carperent.

Anno MDCCCLXVII, una cum viatoribus a diario quodam Caliphurniano missis, in Iudaeam Galileamque iter fecit, ex quo reversus volumen illud edidit *The Innocents Abroad*, quod famae eius caput initiumque vere exstitit; exemplaria enim statim vulgata atque empta sunt centum millia et ultra, ita ut brevi scriptor, popularem auram cum contigisset, ex una in aliam urbem progrediens sermones dissertationesque feliciter habere posset atque inde multam pecuniam lucrari.

Tunc uxorem duxit Oliviam illam Langdon, civem suam ex nordica America, cui ipso in Iudaeae itinere occurrerat. Quinque ex ea liberos

(1) Notitias de scriptore hoc deprompsi praecipuas ex scripto quod Samuel E. Moffett, ipsius "Mark Twain", nepos, edidit in comm. *Mac Clure's Magazine* mense Octobri MDCCCIC.

Fons maximus in Foro Agonali, Romae.
(Cfr. script. *De symbolismo*).

occultavit, ostendit. Multiplex inde symbolismi ratio, et utilitas multiplex; prima quidem habetur iuxta religiones varias et gentes, altera vero in eo, quod facillime, ne gentium quidem civitatumque lingua cognita, ea, quae figuris graphice alii vestierunt, nos quasi phonetice expressa intelligamus; sonus enim per vocales et consonantes in immensum et infinitum fere protrahi potest; res autem subiecta oculis una et eadem semper est.

Non dubito plerosque fore, qui laevia, et supervacanea haec futura iudicabunt; at si animum ad ea advorterint, quae symbolico vestimento teguntur, facile indicium suum commutabunt. Aliud enim est oculis inspicere, aliud mente intelligere; color, proportio, architectura oculos et alliciunt et recreant elegantia et varietate rerum suarum; at latens in re symbolismus, ubi intelligatur, veritate, qua nihil deliciosius, reficit, delectat, expletque animum, et ineffabilem quamdam ingerit suavitatem, numquam recordatione deponendam.

Exemplo rem explicabo. Fac ut rudis quidam et rusticus fontem illum eximium videat a Berninio effictum Romae in Foro Agonali flumen aquarum quadruplex edentem, colossis ingentem, obelisco superimposito cavernae in sublime emicantem, equo, cete, crocodilo, leone, serpente hic, illic ornatum. Stupebit attonitus magnificentia, pulchritudine, ausu, arte.... Non ultra quaeras; nam si in villicum ex illis incideris, qui rem utilitate, non oculis probent, audies dicentem: Atqui ego reor fontes fieri ad utilitatem animalium et hominum; hic neutrum video. Utquid perditio haec? Visu pluribus erit hic fons pulcherrimus; omnibus autem erit utillimus ille vici mei fons; si pluribus praevaleant iudicia omnium, de fonte hoc actum est, et praestat meus.

Tu modo, lector, adi contemplantem, et dic: Lacus hic, in quem omnes labuntur aquae, Oceanum significat; ideo rotundus. Quatuor illae rupes, immania saxa, e lacu emergentes, quatuor illi scopuli indicant quatuor partes humani generis, et regiones totidem orbis terrarum: Asiam, Europam, Africam, Americam. Gigantes, quos super unoquoque scopulo aut sedere, aut ferme recubare vides, singuli cuiusque regionis maximum flumen ostendunt. Ecce Nilum velantem caput; nondum enim tunc temporis fontes eius et scaturigines repertae fuerant. Ecce Rha, seu Volgam, Europae maximum fluvium, ideoque regentem stemma Pontificis cientis opus, quia Roma et Pontifex in Europa sunt; et quia nos Europaei artibus excellimus, excellit ipse insigni navis. Dic modo de Gange asiatico, cuius tot sunt indicia in adspectu, in aureis nummis, in reliquis. Amazonum flumen in America pariter propriis adspice notatum signis. Specum quadruplicem autem tenent iuxta fluminum regionumque conditionem animalia; scilicet leo, equus, crocodilus, cete, serpens marinus, uti clarius rem pandant. At humanum genus, (hoc illi fatum est), congregabitur; ergo quatuor illae rupes crescentes conveniunt in unum, et unum fiunt, super quo obeliscus, nempe fides - in Deum tendens - erigitur.

Dic, sodes: unde villico illi plenior deliciarum haustus ex facie monumenti ne, aut ex cognitione symbolismi, quo tot pulchra ostenduntur simul et obteguntur historice, geographice et prophetice simul?...

Hac de re, si lectoribus nostris aequum visum fuerit, placitumque, in hoc nostro commentario elucubratiunculas nonnullas de symbolismo scribemus, quibus, quasi opportunitate capta, de profanis et mithologicis quibusdam, composito autem de iis, quae ad nos magis attinent, scilicet de symbolis Christianis, quibus et «catacumbae», et monumenta quamplurima veterum temporum inscribuntur, disseremus.

SENIOR.

MADRITENSIA SOLEMNIA
OB ALFONSUM XIII
HISPANIAE REGNUM INEUNTEM.

DIUTURNI silentii, quo sum his temporibus usus, partim ingenita quadam scribendi socordia, partim familiaris meae rei curis districtus atque distentus, partim... (ne, quae vel ipse nescio, curiosi quaeratis!), finem hodiernus dies attulit, idemque initium a Marco Tullio Cicerone furandi quae scripsit olim, orationis exordium ciens pro Marco Marcello. Nonne vobis, o lectores *Vocis* (et non auditores tantum), singulare hoc videtur, quod homo ego, cui supercilium grave, cui barba et crinis (proh iniqui!) iam plumbei, redeam ad amoena illa adolescentiae tempora, quibus dabam operam studiis, et laetitia gestiam, velut illi Curiae parietes, qui, Tullio eodem interprete, gratias agere Caesari, mediusfidius, gestiebant? Atqui adeuntes oppressissent.

At ea me, quibus intersum, in laetitiam agunt; non enim umquam grandia me, generosa, magnifica marmoreum et gelidum attigerunt. «Et facere et pati fortia Romanum est»; hinc ego, cui Romani sanguinis aliquid in venis adest, Romanaque est indoles in mente, et studia Romanis disciplinis imbuta semper cordi fuerunt,

Fons maximus in Foro Agonali, Romae.
(Cfr. scrip. *De symbolismo*).

imaginem unam monstrarent, cuius colores colorum redderent [illegible] photographicae expressae.

Patet ex dictis ratione hac primum colores dissolvi oportere atque tripertito imprimi, deinde superimpositis chartulis unicam imaginem iterum componi, quae oculis subiectae rei vivum adspectum expromat.

Atqui dissolutio huiusmodi tribus vitreis parietibus fit, quae, quasi obstacula, inter obiectum quod reddi debeat atque photographicam machinam interponantur; cum enim viridis paries opponitur, omnes lucis radii pertranseunt praeter rubros, qui omnino prohibentur; quum violaceus [illegible], flavi contra radii intercipiuntur; [illegible] interponitur, caerulei radii [illegible]. Negativa vitrea hoc modo parata, [illegible] imagines [illegible], primam rubram, flavam alteram, [illegible] singulae [illegible] densiorem ma- [illegible] colo- [illegible] obiecto [illegible]. Tres imagines diligenti arte su- [illegible]

[illegible]

[illegible] utatur, [illegible] imaginem ob- [illegible] habemus [illegible] diximus, [illegible] pro va- [illegible] quae obiiciuntur, [illegible] chartulis imprimuntur. [illegible] speramus [illegible] ab [illegible] hactenus desideravimus, [illegible] veras imagines omnino posse re- [illegible]

A. L.

NICOLAI MACHIAVELLI SENTENTIAE

DE CIVITATE.

▲ *Absque hominum frequentia, nulla unquam civitas fiet magna. Quod humanitas et caritas afferunt; quum illuc [illegible] ubique vias adeo tuto pateant, ut quisque [illegible] lubenti animo commoretur.*

▲ *[illegible] urbes [illegible], copiis, industriis.*

Latine interpretatus est C. Dehò.

DE GUIDONIS RENI TABULA

S. IOANNEM PUERUM

EFFINGENTE.

Quae dicas miracula, candide lector, Ioannem hunc puerum lectissimum flava coma, atque cincinna decorum, tam anxiis oculis intueri? Videtne, fatidico afflatu perculsus, suae gentis liberatorem adventare? Eum tamen non ante cognoscet, quam, aetate provectus, longos post exantlatos labores, longaque ieiunia per deserta loca perpessus, ad Iordanis fluminis aquas Israel baptizaturus accesserit. Dum tempus properat, infusa ab alto omni virtute puer adolescit, Deique gratia eius in ore col-

S. Ioannes puer. (Guidonis Reni tabula).

lucet. Apparet sane in eo Domini electio, eamque reddidit Guido Renius ea peritia, qua inter aetatis suae pictores celeberrimos est recensitus. Cursinia gens, Etrusco sanguine nobilissima, tabulam Romae suis in aedibus, in Transtiberina regione, asservavit, qualem etiam hodie cives advenaeque demirantur, inter multa summorum pictorum opera atque prodigia repositam. Idque iure; nam sanctitas illa atque caelestis electio, quam Dominus in puerum infuderat ab alvo usque materna, ut esset « lucerna lucens ante Christum suum », miro artificio ephebi huius adspectu expressit Guido, fervida cogitandi vi sibi effingens illum quasi coram oculis vivum habuisset, quo maior, Domino ipso testante, inter homines non surrexit.

A. C.

DE "SYMBOLISMO„

Felicitate quadam nostris temporibus accidit, ut quamplura, olim neglecta seu incuria hominum, seu adversis undique prementibus, obsoleta dein, postea prorsus relicta, nunc, praesertim effossionibus circa rudera urbium antiquarum, reviviscere coeperint et rursus florere. Quo factum est ut etiam characteres notaeque, quibus illi veteres utebantur, assiduo scrutatae studio, ni sono prorsus, significatione saltem innotuerint sua, et quod hieroglyphicae Aegyptiorum scripturae, quod cuneiformia signa, quod reliqua huiusmodi, paucis exceptis, ad antiquitatis populos pertinentia, contegunt, magno historiarum scientiaeque incremento, redeat in lucem et coram versetur.

Nostra autem aetas immortalitati sapientum horum nomina vovit, qui doctrinas amplificarunt, qui nova haec constraverunt itinera, qui nova elementa doctrinae doctrinis addiderunt. Verum illud prorsus mirabile quod in scripturis a difficili ad facile trames potius deveniat, quam in difficile a facili. Videmus quippe priscos delectari symbolis magis quam expositione vocum, facta referre magis per figuras et signa quam per litteras et vocabula. Anne et hoc infantiam humani generis indicat? Pueri quippe, et vulgus rude magis fabella quam historia trahuntur, etiam quo sumus in tempore, ceteroquin viris et litteratis exculto, et per parabolas doceri malunt quam per philosophorum praecepta. Quod initio illis, media iam aetate novo quoque populo contigit; populus enim aeternus puer. Quinimo sapientissimi inter architectos, pictores, et sculptores nonnumquam pulcherrima adinventionum suarum symbolorum sub vestimento texerunt, duplicemque pulchritudinis causam imposuerunt tum per quae opere praestiterunt mirabilia visu, tum per quae intellexerunt recondita simul in opere, quod dum occultat ostendit.

Neque nos id a consuetudine nostra remotum censeamus, quibus et sacra, et caeremoniae, ritusque religionis fere omnes symbolis raro carent illustribus. Per profana, per sacra symbolorum campus ingens; ast huius duplex, meo iudicio, studiorum genus. Alterum est, in quo mens humana habeatur tamquam patiens, et quasi dimetienda ad mensuram, alterum, in quo habeatur tamquam agens, et quasi dimetiens ad dimetitum. Activum hoc eruditi nuncupant, iucunditatis et gratiae plenum, et ingeniosum, atque, ubi indoles rapiat, facile, breve, proficiens; passivum illud, laboriosum quippe, asperum, et (secunda, vel invita Minerva) instar Procustis lectuli, semper adeunti miserrimum. At symbolismi scientia ea est, qua adolescentium ingenia argumentose alantur, atque excitentur, et brevibus notionibus a praeceptore susceptis, reliquum, quodcumque sit, omne, Marte suo, facillime adipiscantur. Symbolismus est enim ars quaedam et scientia, qua opportune ducamur ad ea interpretanda signa, quae symbolismus idem in rebus eodem tempore, quo

admiratione digna succedit; et vos modo sinatis me calamum retrahere a describendis; non enim hisce curribus excellentius quidquam et mirabilius mihi fuit. Quidquid possint artes pingendo, sculpendo, decorando, ditando, hic omne et omnia profusa manu, arte, ingenio fuerunt. Hic quatuor, hic sex equi trahunt currus; at struthionum plumis superbiunt equi, superbiunt auro; superbiunt interdum rutilantibus, nescio quae, optimates hispani, qui *Grandes* nominantur, aulae regiae assidentes, viri amplissimi qui regis a consiliis, maximis qui functi muneribus, equites Calatravae, equites a Santiago, micantes insignibus et amictu equestris ordinis, quisque sui; tum regiae sorori addictae patritiae, tum regiae matri; auro lucent gemmisque homines, auro scintillant currus; equi argenteis, aureisque referti procedunt. Et succedunt loricati equites, disciplina illa antiqui equitatus, quo Hispani Saracenos toties fuderunt. Hinc et inde ex hac militia fulgentissima ordo est, medios includens, expectationem et narrationem omnem longe praevertentes, currus; quippe in hisce vehuntur, qui e sanguine regio Hispanorum sunt, nempe Elisabeth Eulalia, pone Princeps Asturiae, una cum principe femina; hi duo pilento feruntur ex iridescenti concha prorsus conflato, et versicolori toties pulchritudine passim admirabili percellens oculos, quoties procederet, quoties resisteret. Octo denique equi, (hercule! quid ferrent probe norant, non enim superbiores, non graviores umquam incessissent!) octo, inquam, equi vehunt ingentem, triumphalem currum, ubi regia soror, regia mater, ubi rex idem. Qui vix primum apparuit, vix viam, lente quamvis, arripuit, vix iter prosecutus est currus iste mirabilis, a circumstante populo, a circumfluente, a fenestris, a pergulis, a rostris, a perystiliis ingens, immanis acclamatio, plausus, omina. Qua in re vidi populi sensum; tacitus enim praecedentia omnia spectavit; at ubi ad regalem familiam ventum est, eos in clamores, eas in voces, ea in omina repente prorupit, ut ipse fremere aliquid singulare in me senserim, et corde subsultante non modo audirem, non modo exciperem altius potentiusque, sed lacrimis obortis, nescio qua praesertim de causa, sed causis fortasse omnibus una simul, genas rigarem.

Vos miramini nunc nihil me dicere de cultu feminarum adstantium, de sericis, de aurophrygiis pro parietibus ordinatis, extensis... Vidi omnia, sed me rapiebant duo: pompa, quae ducebatur agmine lento et magnifico; tum regalis familiae exspectatio, tum huius adventus, tum erumpentes illae voces, quae tonitrua aequabant, et contonantium tormentorum fragorem superabant...

Itaque ventum est ad palatium, in quo publicus legibus ferendis coetus congregatur. Illud regina mater et rex ingrediuntur; illa regnum traditura filio, hic accepturus. Senatus et oratores populi repente in plausus prorumpunt. Caeremoniae absolvuntur singulae circa regni traditionem; regius adolescens militari habitu, ceu supremum imperatorem militiae decet, auro et adamantibus fulget, quippe insignia praecipua hispanorum regum equestria pectore praefert, ab aurei velleris torque ad numisma Caroli III gemmatum; firmus vultu iusiurandum praestat rogatus, quo se hispanarum gentium felicitati devovet coram Deo et hominibus. Sonant regia verba medium inter silentium, sequente absoluta plausu, plausu, quem quot extra sunt exceperunt, et vocibus festivis et novis tradidere plausibus tota urbe iteratis.

Iamque revertuntur omnes ad currus, et quo prius agmine, Madriti viae peragrantur. Hic vero nova plausibus causa fuit. Rex enim deflecti pompam iusserat in regiones urbis, quae sunt humili populo frequentiores. Intellexerant omnes, quid hoc iussu rex indicasset; totius enim imperii eius quasi sponsio et quasi promissio quaedam erat. Atqui, o quam suaviter novus rex appellabatur a gente illa, quae nihil sibi tale sperabat!

Ita porro ad S. Francisci, templum Madriti maximum, pompa solemnis petiit, ubi magna cereorum gloria, magna caeremoniarum, vestium, candelabrorumque, concentuumque apparatu Deo gratiarum actiones.

Sed finem epistolae heic imponam tum quia fines omnes epistolae excessi, tum quia et mihi et sexcentis impossibilis fuit aditus. Sudore madens domum revertor, ubi de crimine quodam in regem per vias tentatum sollicite trepideque ab hospitibus meis interrogor. Ego vero nihil perceperam, neque maiores, quam vos, o lectores, a diariis comperuistis, easque certiores notitias haurire inde mihi datum est. Quid igitur? Plaudimus Alfonso regnum feliciter ingresso; iterum plaudimus si scelesti hominis nefariam petitionem, Deo opitulante, effugit!

A. Vieillot.

DE EXTERMINIO ANIMANTIUM AGRIS NOCENTIUM

Iam ab anno MDCCLXXXVII, Gmelin viro bellum adversus agris tunc ingruentem perniciem provocante, naturalis historia et zoologia aliquid utilitatis de se sperandum dedere, quippe quia compertum est inde efferri posse, quod animalium agris nocentium retardaret impetum, quod rabiem cohiberet exitio, plantasque, et herbas, et arbores hominibus utiles tueretur. Quid feram? Plures a saeviendo in hosce vermiculos (« insecta » vulgo appellamus) ridicula quaedam superstitio terrebat; namque sacrilegio se implicari formidabant, si punientis Dei ministros (tantum honoris adscribebant animantibus!) morte multassent. Atqui homines hi scitissimi medicamenta et medicos invocabant contra febres et ulcera, et mortis tela omni pharmacopolarum merce et industria tardabant. Plures... terrebat labor, sollicitudo, cura quaerendorum, occidendorum. Nec desunt monumenta rerum; Landmann enim, scriptis praelo datis, anno MDCCLXXX, « coleopteri » Helveticorum vineta vastantes quominus excinderentur prohibebat; dum tamen Schafer (anno MDCCLII) bruchos messibus frugibusque infensos, famemque cientes, exterminare adinventione sua quadam docebat. Goeze, deinde, de exterminio animalium agriculturae inimicorum non modo cogitavit, sed monuit ut ad restinguendam pestem illam in campis insererentur certa vicissitudine annorum semina perniciosa vermiculis; ita cannabis in horto inter crambes et brassicas, sambuci inter messes non deessent.

Mox plura data et praedicata sunt, quibus agricolae sua tuerentur. Iam inde habemus irrorationes ex aqua, cui commixta calx, cui commixta cinis, cui petroleum, acetum et sal, cui tabaci decoctus, cui nucis foliae, cui assa foetida, cui gentiana, absynthia miscebantur. Usi sunt iam inde coloni fumigationibus ad pediculos plantarum (« aphidi » dicuntur) occidendos; tum aspergine medicata rorabant eo ritu, ut madefierent foliae et cortices, quasi irrigua decidente pluvia.

Anno MDCCLXX aptari coepere zonae, fasciae truncis arborum, ut formicae, climaces, bruchi et cetera huiusmodi arcerentur, tunc visco adlini in gyrum vites, mali, pomiferaeque arbores omnes. Quinimo eo perventum est, ut aves, quas vermiculis pasci norant, iuxta arbores plantasque tuendas alligarentur. Igitur iam inde a medio saeculo XVIII bellum atrox nocentibus vermiculis indictum erat; nunc autem, chymica et microscopio adiuvantibus, longius processum est. Nec tamen finis, nec tamen victoria, quippe hostes quotidie crescunt. Ecce « oidium », « philloxera », « peronospora », musca olearia... Ecquando finis, ut quae cum labore serimus, in pace metamus?...

P. Alexis.

ANNALES

Boerorum Anglorumque pax — Cuba insula libertati reddita — Chilensium Argentinorumque foedus — Sinenses res.

IV Nonas Iunias nuntium tandem illud auspicatissimum Kitchener, anglorum imperator, misit, pacis chirographum Praetoria in urbe tum a se et a Milner, anglicae coloniae praeside, tum a Boeris ducibus esse subscriptum. Eduardus rex statim faustissimum eventum populo communicavit, neque facile dictu est quanto gaudio quantaque laetitia optatam tamdiu diem populus illuxisse audiverit. Pompae statim per Londini vias deductae sunt, faces incensae, choreae intextae populariumque concentus atque conclamationes densis vocibus ingeminata. Iisdem plausibus accepta res in municipum curionumque comitiis inque senatoria aula; paeneque unanimi suffragio Kitchenerio imperatori ingens pecuniae pondus praemii nomine conlatum ex aere publico, titulusque tributus, quo in optimatum ordinem exciperetur. Nec dissimilibus incunditatis significationibus rem audivere coloni omnes, qui ubique terrarum anglico nomine et legibus et lingua vivunt. Consenserunt anglico gaudio diaria omnia quae tam diuturnum, asperum, cruentumque bellum honesta pace utrinque compositum videre, ita ut nec victores poeniteat sese generosa liberalitate in pacis condictionibus edicendis cum victo eodemque strenuissimo hoste esse usos, neque pigeat victos tam liberalibus atque humanis victoribus sese tandem aliquando arma dedisse.

Quapropter emicuerunt iam concordiae fructus vel in primis coetibus, quos victores victique simul habuerunt, Kitchener duce victis gratulante ob virtutem illam, quam a biennio et

[illegible] Hispanam gentem existimo nuper du[illegible] probatam casibus, ac tamen de virtute sua, de futuro non desperantem, quinimo magno animo praeterita reparantem damna, et fortiter tempora meliora petentem. Si enim concordia parvae res crescunt, Hispanae res, quae motu civilium temporum, quae conditione humanorum eventuum imminutae fortassis at non exi[illegible], novi regis sub auspicio, diuturnum [illegible] imperium, in pristinum apicem rediturae videntur.

Hac igitur de causa, non errabundo ingenio meo [illegible], Madritum veni, ut oculis [illegible] contemplarer, quae fore sperabam; et ex hac urbe gloriosa, ex hoc nobilissimo populo, requiem in hospitio nactus brevem, vobis [illegible], ut [illegible] esse eorum, [illegible]que [illegible]. Grandia qui[illegible]; at mihi al[illegible], et cogitanti futura, spem bo[illegible] certam [illegible] de iis, quae sequentur.

XVI [illegible] Iunius est dies, quem laetis tota [illegible] turmae certatim oriente [illegible]. Frequens occupat populus [illegible] propior sit pompae, quo [illegible] ad palatium, ubi [illegible] conventum habent,

[illegible]

FABULAE SELECTAE FONTANII

A IOANNE BAPT. GIRAUD LATINE REDDITAE

[illegible] A FRANCISCO XAV. REUSS.

XLV. [illegible] Pastor et Mare.

[illegible], ex ovium proventu, vixerat annis
[illegible], cui semper erat proximus Oceanus.
[illegible], cuius tamen, ille beatos
Ducebat, vacuus ambitione, dies.
[illegible], quae saepe ad littora vidit
[illegible] sollicitudo [illegible].
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] et ipsum,
[illegible].
[illegible] pecunia,
[illegible] cum.
[illegible] ratis subiiret,
[illegible] suae):
- [illegible] pecudis avet?
[illegible] ipse dabo.
[illegible] haec [illegible],
[illegible] nostra [illegible].
[illegible] quem
[illegible] ipse [illegible].
[illegible],
[illegible] pas.
[illegible];
[illegible].
[illegible], et [illegible]
[illegible] saepe [illegible] ».

XLVI. — Asinus et Catellus.

[illegible] Minerva;
[illegible], non erit illa tibi.
[illegible], quod se corriget arte,
[illegible] vivere more procul.

(1) Damoetas mercenarius erat, cui suas Aegon pastor oves commiserat, ut patet ex his Vergilii versibus (*Bucol.* III):
Dic mihi, Damoeta, cuium pecus? An Meliboei?
Non, verum Aegonis: nuper mihi tradidit Aegon.

regius adolescens, more maiorum coruscans, incedit. Iamque tormenta bellica cavo aere tonitrua effundunt late reboantia, iamque multitudine innumerabiles gentes coram stantes in platea, in fenestris, in tectis, ubique, oculorum intendunt aciem, et fremitu secundo ex regiis aedibus, regalium curruum ordo lente procedit. Nihil hisce curribus umquam et usquam vidi magnificentius, nihil equis trahentibus pulchrius visu fuit; lora, phalerae, frena sole adverso scintillabant; et morae frenique impatientes equi solemnitatem diei, admirationem populi, pulchritudinem suam, divitias tractorum curruum intelligere, et quasi gloriari videbantur. Quadratum atrium ingens, cui a dextris est aedificium mole, elegantia et armis inclusis toto celeberrimum orbe terrarum, equitum turmae servabant, ut spatium [illegible] eaet. Anne credetis? [illegible] narrabant proximi indicantes rostra, fenestras, cavaedii latus: Zetam illam, dicebant, regius occupat filius, qui modo rex noster, atque illinc, — et fenestram et rostra indice notabant, — quotidie mane despicit, hora statuta, vigilum custodumque cohortes subeuntes ut releveant, qui noctu palatia custodierunt excubiis. Idem semper, et praesens, quasi nominis et maiestatis oblitus, Hispanum se tantummodo esse gaudens, adeuntem populum undique con-

Paucis, quos fovit nascentes sidus amicum,
Hoc natura dedit: sponte placere sua.
Horum tu noli, rudis, affectare leporem,
Ne par sis asino, quem mea dicta petunt.
Censuit is, lepidam fore rem dignamque fideli
Servo, blanditiis si cumularet herum.
- « En - meditatur - herum delectat herumque catellus
Blandulus iste suis ac trahit illecebris.
Sicque comes caenis adhibetur herilibus; in me
Dum servorum eheu! verbera dura pluunt.
Ille tamen miri quid praestat? Porrigit ultro,
Sive ad iussa, pedem; basia reddit herus.
Basia nos etiam simili captabimus arte;
[illegible] nil studii, nilque laboris habet ».
[illegible] tacito dum versat pectore sensus,
[illegible] herum laeta fronte redire domum.
[illegible], ubi tritior ungula, calcem,
[illegible] pia domini mulcet araique genas.
[illegible] praeco pollens ut nuntiet orbi,
[illegible] simul, buccina clara, sonat:
- « [illegible] superi! quae blanditiae! quae gratia vocis!
[illegible] - strepit ultor herus - tu mihi, fustis, ades ».
Fustis adest, asinumque docet mutare tenorem;
Haecque fuit lepidi clausula moesta ioci.

XLVII. — Murium pugna adversus Mustelas.

Non secus ac feles, mustelae, corpore longo
Bestiolae, bellum muribus acre movent.
His nisi castra forent angustis praedita portis,
[illegible] vix aliquis musculus effugeret.
[illegible] cum favisset fecundior annus,
Agmen vix magnum Rosor ad arma vocat.
[illegible] item capit arma exercitus; hostes
Pugnant; pugna diu sorte fit ancipiti.
Campum non unum legio non una cruentat;
Damna tamen mures flebiliora ferunt.
Quorum tota acies, ut martem sensit iniquum,
Solvitur insana praecipitique fuga.
Obsistunt frustra Meridarpax atque Psicarpax,
Et niger Antarpax pulvere sanguineo.
Diffugiunt pavido proceres cum milite, postquam
Fortem quemque vident occubuisse ducem.
Turba minuta quidem, minimum vix nacta foramen
Haud aegre potuit consuluisse sibi.
Non ita primores: horum vel plumea frontem
Crista, vel ornabat cornibus auctus apex;

salutantem risu serenus benigne nutu capitis accipit. Proh quanta spes nostra in hoc uno haeret, ac trepida contuetur decoris hispani sollicita, venientium temporum non ignara! — Fideles animae, fraudis et proditionis ignarae, vilia proditionum nobiliter indignantes, et vobis et regi vestro sint, quae cupitis, sint quae speratis!

Haec mihi vota surgebant animo, dum octo equarii, caliendris pro crinibus certe spectandi, nec minus purpureis indumentis auro intertextis, acuque aurea descriptis, apparent, pone quos aulae regiae tubicines pileo trilatero, Friderici nomine designato, productis e tubis pendentia vela, inscripta regio stemmate, ferentes, sequuntur. Tum clavarii palliolati, et capillorum candore superposito insignes. Ecce armigeri, quos et « scutarios » et « scutigerulos » vocant, qui regiis equis et stabulis praesunt, quatuor equos egregios manu moderantes, Maurorum ritu et magnificentia stragulis ornatos adducunt, et post hosce regii filii et regiae matris equos alios ephippiis instructos fulgentibus; inde duodecim rursus procedunt equarii, nutantibus et errantibus oculis meis a quadrupedibus, forma, specie egregiis, ad homines indumentis insignes. Haec pompae veluti prima pars; mox ea, quae curribus constat, visu et

Seu nitidi cuperent incedere, sive putarent
Hostibus inde magis se fore terribiles.
Hinc tamen exitium: cristatis nulla sat ampla
Usquam rima patet, nullaque cornigeris.
Huc illuc discurrentes urgens necat hostis;
Plebem dum tellus, hospita larga, tegit.
Cristatum non parvus obex caput; inter et arctos
Calles, ampla solet pompa subire moras.
Vulgo multa licet vitare pericula, summis
Unde viris nullum panditur effugium.

XLVIII. — Simius et Delphinus.

Vectis Oceano Graecis comes esse solebat
Scurra facetus, item simius atque canis.
Tales forte gerens vectores, fluctibus acta,
Palladia periit non procul urbe ratis;
Omnis et in navi periisset naufraga turba,
Huic nisi delphinûm pinna tulisset opem.
Scilicet est delphin humanae gentis amicus,
Candidus ut docuit Plinius historicus.
Quos igitur potuit, servavit piscis, et ipsum
Vix non simiolum reddidit incolumem.
Hunc delphin, ratus esse hominem, sua scandere terga
Iusserat; ipse, libens, munus agebat equi.
Simius haud aliter sedet, ac gravis ille tragoedus,
Cuius fama recens cuncta per ora volat.
Iam prope littus adest, cum delphin quaerit, Athenis
Num suus, et clara stirpe, sit ortus eques.
- « Non est - vectus ait - potior me civis in urbe;
Cognati mihi sunt, lumina prima fori;
Frater ibi praetor: quare si res vocat huc te,
Officiis uti ne vereare meis ».
Delphinus, grates referens: - « Piraeus, opinor,
Te - dixit - viso sospite, laetus erit;
Hunc tu creber adis?» - « Creberrimus - inquit - eundem
Arcta vetusque mihi iungit amicitia ».
Ignorabat hebes iactator, nomen id esse
Portus; eximium credidit esse virum.
Nec desunt hodie, queis audit Sequana Tibris,
Quique, rudes cum sint, omnia nosse volunt.
Ridens delphinus, propius sessoris in ora
Respicit, et pecudem comperit esse meram.
Excutit audacem, quaeritque per aequora vasta,
Si, cui succurrat, forte supersit homo.

(Ad proximum numerum).

VARIA

Lethalis arbor.

Maiores nostri, quamvis fabula musicali, cui nomen *Africana*, delectarentur, attamen, ubi actio ad mortem Selicae perveniebat, genus illud lethi audiebant increduli, quod praeter omnem fidem putabant aliquem halitu arboris *manzanilli* perire posse. Nihilominus huiusmodi arbor exstat, quotidie animantibus omnibus, nullo excepto, fatalis. In insula Iava germinat; magna quidem trunco, ramis, et umbra; et indigenae *upah* appellant. Ex eius cortice, intra duo centimetra alto, quomodocumque inciso, fluit humor, cuius vis immedicabilis venena omnia praevertit, sive illo liniantur arma, sive potui ciboque minima quavis quantitate copuletur. Quinimo docti, illuc peregrinati ex Batavia, testantur a requie nocturna sub arbore illo captata paucos expergisci; siqui expergiscantur, numquam revalescere, brevi morituros. Quae dementia nunc, quis furor talem arborem inferendi in viridaria nostra, ut botanicis tironibus coram sit? Numquid nobis causae mortis plurimae desunt?

Caspiumne mare recedet?

Nuperi terraemotus narrantur agitasse in Euxino et in Caspio non modo fluctus, sed et litora, et ima; quo factum est ut e profundissimis gurgitibus, quamquam altioribus, rupes, arae, saxa emerserint, quae in summo aquarum aequo videre nunc licet. Geologis igitur sententia est mare Caspium brevi periturum; fatum idem Euxino, sed in aliud huic saeculum fortasse finem. Quaenam circa rerum facies dum ista fient, praesertim si terraemotus in vulcanum processerit, si aquae maris in profunda illa ignea repente ceciderint?...

Balbuties, certa crescens, decrescens periodo.

Eruditus vir quidam Americanus, medicae cultor artis, experimentis praepositis, diuque prospectis et respectis, singularem consonantiam invenit lunares inter vices et balbutientium impedimenta ac fastidia. Dominante luna, et exstante, balbuties magna; minor si luna defecerit, minima si prorsus erit absens ac tenebrosa; redire incipit frequens, ubi luna fiat nova. Tribus abhinc annis inter discipulos balbutientem habeo adolescentulum; quum vero modo magis, modo minus balbutiret, et causam quaererem, nec unde caperem invenirem, comperii tandem et ipse haec fieri iuxta incrementa lunae, et decrementa. Siquid mea valuerit observatio, valeat ad veritatem. Quaenam causa rei? Quia luna germinantibus quibusvis modo prodest, modo nocet. Nobis autem cum arboribus et herbis germinatione vivere quadam commune est.

Ioci.

Astutia adolescentis Marci.

Marcus quidam, non Tullius certe, legibus, sicuti antea philosophicis disciplinis, operam dabat. Hic, praeter historiam, cui nativa felicitate aptior erat, nihil, aut ferme nihil discere et persequi solebat. Ubi ergo periculosae aleae plena dies examinis aderat, coram praeceptoribus interrito vultu perstabat. Rogatus de lege, et quaestione proposita, utramque propositionis sententiam, saepe et tertiam exponebat, argumentisque vallabat, quae illico et immediate et ex tempore mens ibi suppeditabat. Qua astutia et quaestione una tantum tempus constitutum terebat, et facili eloquio minus callidos praeceptores percellebat. Itaque semper victor et laudatus excesserat. Nasutus autem praeceptor Tribonianus, postquam ille copiam dicendi totam explevit, verboso strophas iniecit: — Age iam, et edic de tribus capellis; de his, quaenam, inter recensitas, vera sententia? — Marcus impavidus: — Illa, praeceptor, quam tam belle exornasti olim ex cathedra disserens; non enim discipulo, qui te colit sapientissimum, a te dissentire fas est, ac proinde iuro in verba magistri. — Exerto cominus mucrone premens praeceptor, qui et advocatus erat: — Edic igitur, discipule, sententiam, quam ego tuli hac de re. — Et pervicaci fronte Marcus: — Utramque, magister, utramque; qui enim affirmas praeceptor in cathedra, proposita pecuniae vi, in foro orator negas; at sive orator vocari malis, sive praeceptor, idem mihi semper es religione summa colendus. — Quid responderet praeceptor? Non enim semel, nec bis coram iudicibus disseruerat, et interdum victor, contra illa, quae in schola discipulis proposuerat, atque tradiderat.

P. d. V.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

GENNARO ANGELINI. **Le tombe dei re latini a Gerusalemme.** — Perusiae edid. Societas typographica cooperativa, MCMII.

D. M. BELLI. **Le regole generali della sintassi del verbo latino.** — Utini ex off. « del Patronato », MCM.

— — **Magia e Pregiudizi nelle satire di Persio e Giovenale.** — Utini, ex off. Dominici Del Bianco, MCMII. (Venit apud auctorem: Portogruaro — Veneto).

— — **Antologia Greca ad uso dei Ginnasi e Licei.** Editio V novis scriptis aucta. — Liburni edid. Raph. Giusti, MCMII.

FRANCESCO SAVERIO SENI. **La Villa d'Este in Tivoli.** Memorie storiche tratte da documenti inediti con illustrazioni. — Romae, ex schola typographica « Tata Giovanni », MCMII.

[illegible] patriae suae nomen libertatemque adseruisse, inde Dewet tribuno hortante suos, ut quibus hostes fuissent acerrimi, iidem forent candidi amici.

*

Similis triumphus pacis, etsi eum nova haec concordia voce sua et plausu orbis universi quodammodo obscuraverit, Cuba in insula paulo ante fuerat celebratus. Illic enim, iuxta ea quae iam ante initum cum Iberis dominantibus bellum Americanae nordicae civitates spoponderant, reddita populo sua libertas est, itaque datum suas [illegible] soluto arbitrio magistratus, quos ipse elegerit, regendi atque administrandi. Novus praeses itaque populari suffragio electus est Estrada Palma, vir iberico [illegible], qui iam administrorum collegium [illegible], quibuscum omnia munera [illegible] expediret. Iis itaque [illegible] Americanorum [illegible], qui hactenus [illegible] rerum fuerant moderanti, summum imperium solemni ritu tradidere, reservato sibi munere [illegible] pro tempore vacandi atque [illegible] civium publicaeque auctoritatis [illegible], quod tamen fore aliquando [illegible], ut Cubanis quoque civibus [illegible]. Sic enim ab aliena dominatione [illegible] erepti sibi dominari atque inservire ipsi [illegible].

Nec desunt alia pacis consilia; Chilenses enim atque Argentini populi [illegible] de celebrarunt, quorum [illegible] atque aemulationes non semel [illegible] extremo hoc [illegible] quasdam circa regiones finitimas atque montanas inter utriusque reipublicae [illegible]; quod ius utraque gens [illegible] haud semel minis, armis [illegible] se [illegible] ad litem dirimendam. [illegible] autem Europae praecipue [illegible], novo illo bello inter populos [illegible], gens iberica quae [illegible] oras occupat nimis depressa, [illegible] ne commerciis cum iis [illegible] detrimentum inde eveniret, [illegible] ut, antequam ad [illegible], pacis compositionem [illegible], atque vocarent aliquem populum utrique parti acceptum, qui [illegible] eamque, tuto utriusque iure, dirimeret. Anglus itaque rex anglusque populus [illegible] est, qui per legatos suos ad rem [illegible], re mature perpensa, eas conditiones pacis proposuerunt, quae utrique genti [illegible] visae sunt. Rata itaque Bonearensi in urbe pax et in Valle Paradisi; utraque in urbe a magistratibus subscripta, feriaeque laetissimae habitae, ob amotum longe belli periculum gaudiaque et beneficia pacis diuturnum ad tempus roborata atque confirmata.

*

Laeta inter haec renovatae seditionis discrimina per Sinense imperium contingere comperimus, ex provinciis praesertim, quae meridiem spectant. Quamquam seditiosae turmae ipsam provinciam regiam Pe-tchi-li iterum perturbavere, neque missi contra tumultuantes imperatoris milites victores semper e proelio discessere. Itaque rursus pervastati agri, oppida eversa, Christicolarum praesertim domus et templa deiecta, interfectique nonnulli Evangelii praecones, Germani quidem et Galli. Qua de re legati Europaeorum, qui Pechinum urbem incolunt, suas iam protestationes coram Imperatore obtulere, qui criminum reos capitis damnasse fertur, et Favier Episcopum Pechinensem, Gallum, primi ordinis in magistratus renunciasse, dignitatisque insignia ei tradidisse, bullam auream in summo pileo circumferendam. — Vetus est ludus: « oscillo moveri »!

POPLICOLA.

PUBLICI PER ORBEM COETUS

LEGIBUS FERENDIS

In Anglia proclamata coram municipibus Anglorum Boerorumque pax: multis suffragiis conlatum Kitchenerio imperatori quinquaginta millia anglarum libellarum praemium, atque patricii nomen concessum.

In Gallia, convocatis novorum oratorum comitiis, Leo Burgeois ut popularium oratorum coetibus praesit electus: Waldeckio Rousseau autem eiusque collegis sponte sese munere abdicantibus, Combes senator suffectus, qui novos sibi socios ad rempublicam gerendam adiungeret.

In Germania iterum probata rogatio de publica pecunia eroganda ut Polonorum regiones, quae Germanico imperio addictae sunt, paulatim in dies germanicis moribus, sermoni, atque institutis aptentur: hac de re Wilhelmus ipse Caesar in feriis quas cum equitibus e Teutonico ordine solemniter mox habuit, orationem dixit.

In Iberia Canalejas, qui agriculturae praepositus fuerat, ob exortas dissensiones cum Sagasta praeside, de coetibus municipum in praesens advocandis, a munere recessit; eique Soarez, qui alter a praeside aulae municipum erat, suffectus est.

In Italia de summa expensarum pro publicis oneribus muneribusque erogandis disceptatur: de bellica re atque de agricola praesertim nonnullae rogatae leges ut tribunis militum centurionibusque respublica magis faveret, ut cultura sylvarum redintegraretur, ut agricolarum conditio redderetur melior.

In Serbia cum Nicolaus Pesic commissum sibi mandatum novos eligendi administros explere haud valuerit, res Vuic legato populi reddita, qui dimissos mox socios iterum ad se vocavit.

SCRIBA.

LIBRORUM RECENSIO

Dott. LUIGI ZENONI. Per un verso di Orazio. - Nota critica - Venetiis, ex officina Sorteni et Vidotti, MCMI.

Breve, sed densum opus atque eruditum dedit vir cl. A. Zenonius. Is, repudiata eorum audacia, qui verba scriptorum suo marte mutare et corrigere conantur, quaestionem aggreditur de versu Flacci Carm. VIII, lib. IV, XVII: *Non incendia Carthaginis impiae.*

Versus hic aliis expungendus visus est, aliis corrigendus, his fere de causis; primum quod caesura, contra metri legem, sit in principio vocabuli, quo terminatur coryambus: *non incendia Car || thaginis impiae*; deinde quod poeta P. Corn. Scipionem Africanum maiorem, qui victo ad Zamam Hannibale, *domita nomen ab Africa-lucratus rediit*, quem *Calabrae Pierides* (id est Ennius) *cecinerunt*, confundat cum Africano minore, sive Aemiliano, qui Carthaginem incendio delevit anno CXLVI; - denique quod praeter Flacci consuetudinem carmen hoc non sit τετράστιχον.

Respondet A. Zenonius eadem caesurae licentia usum esse Venusinum poetam aliis in locis, in quibus, si quis forte notet agi de nominibus compositis, animadverti posse, etiam « Carthaginem » nomen esse compositum ex duplici vocabulo punico, idque T. Livio fuisse compertum, iuxta Servium ad Verg. *Aen.* I, 306: « Carthago est, lingua Poenorum, nova civitas ».

Errorem historiae aut nullum esse aut venia dignum ducit, allatis doctissimorum hominum sententiis, quorum alii memorant, etiam Africanum maiorem incendia plura excitasse; cuius rei auctor est Livius lib. XXX, V, 43; ita ut per « incendia Carthaginis » intelligi possit, non « Carthago incendio deleta », sed « incendia Carthaginiensibus illata », alii vero non diffitentur Flaccum errasse, neque hoc loco tantum, sed etiam in Satyra I, lib. I; habere tamen socios erroris haud contemnendos historiae scriptores, quales Polienus ac Lucianus; alii denique in eo versu mentionem nullam esse contendunt nec deletae Carthaginis, nec Scipionis Aemiliani; verba illa: « reiectae retrorsum », non esse tantum referenda « ad Hannibalis minas », sed etiam ad « incendia Carthaginis impiae » cumque « incendia Carthaginis » idem sonent ac « incendia Poenorum », haec autem « reiecta retrorsum » non alia esse possint quam quae Hannibalis bello patrata sunt, idcirco nullum errori esse iam locum.

Denique quod carmen haud sit τετράστιχον, id nihil habere admirationis, cum lex ista sic dividendi versuum series nullo antiquitatis fundamento nitatur, sed a germanico viro A Meinekio lata sit, contradicentibus multis.

Haec et alia, quibus occasionem quaestio ipsa praebuit, docte ac venuste persecutus A. Zenonius, censet eius versus receptam vulgo lectionem esse retinendam.

P. ANGELINI.

AENIGMATA

I.

Ore rubere velis subito si dentem elephantis
Materie et nitidum et pretiosum verteris. Aude!
Transfer utrumque sonum camporum ad fertilitatem.

II.

(Permutatio vocalis).

E. – Te restituit quondam cunctator et unus.
O. – Lacrimis madefacta tuis natura vigebit.
U. – Tua amoenitas alma est gratum lemma poetis.

A. E. DE DRUFFEL.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad commentarii moderatorem miserint intra duos menses, unus, sortitione, gratis accipiet opus, cui titulus:

IN DIVUM ALOISIUM GONZAGA
CARMINA
CARMELI PEZZULLO.

Aenigmata an. V, n. VIII proposita his respondent:

1) Sol-idus; - 2) Fanum, Fenum.

Ea rite soluta miserunt:

Th. Vignas Sch. Piar., *Roma.* — C. Tranchese S. I., *Neapoli.* — Car. Stegmüller, *Sabaria.* — Guil. Schenz, *Ratisbona.* — Princ. Gordon, *Mancunio.* — P. G. Z., *Modoetia.* — Lud. Podobinski, *Cracovia.* — I. Teixidó Sch. Piar., *Barcinone.* — Ad. Skrzypkowski, *Swinice.* — Rich. Malotta, *Brzozów.* — A. Mesek, *Travnik.* — Lud. de Rubeis, *Iguvio.* — I. G. Grünes, *Nicolsburg.* — I. Sernatinger, *Dresda.* — H. Gini, *Taurinis aquis.* — Aug. Macer, *Seccovio.* — Coll. Schol. Piar. *Stellae.* — V. Hertel, *Mendhusio.* — Ad. Huza, *Gryboviae.* — Alex. P. Gest., *Lambertville.* — Alois. Battisti, *[illegible].* — Alois. Cappelli, *Senis.* — Ver Cariolato, *Vicentia.* — Petr. Garrone, *Pezzana ad Vercellas.* — Ios. Wabner, *Varsaviae Polon.* — C. Perazzi, *Mangalore in Indiis.* — Fr. Sallarès Sch. Piar., *Sabadello.* — Nic. Diederichs, *Seccovio.* — Ioan. [illegible]tono Ceva marchio, *Vercellis.*

Sortitus est praemium

C. TRANCHESE,

ad quem missum est PETRI ANGELINI opus, cui titulus:

DE POETIS ET NUMERIS LATINIS.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina *Pacis* Phil. Cuggiani.